

Fräscht och pedagogiskt om trollsländor

Billqvist, M., Smallshire, D. & Swash, A. 2012. Svenska trollsländeguiden. – hirschfeld media. ISBN: 9789198004717. Inköpspris 275 kr (t.ex. bokus.com eller www.hirschfeldmedia.com).

Moderna fälthandböcker över bland annat fjärilar, humlor, trollsländor, gräshoppor och bärfisar har skapat en boom. Tröskeln in i insekternas värld är inte längre lika hög. Alla nya böcker beskriver insektsgrupper med ett begränsat antal arter som går att känna igen i fält. Allt eftersom kunskapen ökar om hur man känner igen insekter i fält tar sig skådarna an nya grupper med kikare och kamera i högsta hugg. Ulf Gärdenfors hade rätt: insektskådning är numera en fluga att ta på allvar (i en artikel i Entomologisk Tidskrift från 1995).

Fjärilar och trollsländor är de insektsgrupper som hitintills har slagit an hos flest skådare. Bra handböcker till trollsländor har faktiskt funnits under lång tid. Åke Sandhalls ”**Trollsländor i Europa**” har tryckts i två upplagor, den senaste

Citronfläckad kärtröslända *Leucorrhinia pectoralis*.
Foto: Linda Strand.

SVENSKA TROLLSLÄNDEGUIDEN

Magnus Billqvist
Dave Smallshire & Andy Swash

hirschfeld
media

år 2000 och Göran Sahléns ”Sveriges Trollsländor” har även den kommit ut i två upplagor, den senaste år 1996.

Men startskottet för trollsländeskådningen var ”Trollsländor i Sverige – en fälthandbok” som gavs ut av Länsstyrelsen i Södermanlands län år 2007. Den fick ett fantastiskt gensvar. En modernt utformad, pedagogisk bok som rymdes i bakfickan och det till ett pris av några tiotus. Tio tusen exemplar sålde slut på mindre än ett år! Inte många fälthandböcker kommer ens i närheten av sådana försäljningssiffror. Den starkt reviderade andraupplagan, även den i en upplaga av tio tusen, kom ut redan året därpå.

För den som är lite lagom intresserad av trollsländor räcker den väldigt långt. Men givetvis begränsar fälthandbokens lilla format vad som går att presentera i form av text och illustrationer. De seriöst intresserade märkte att mer uttömmande beskrivningar av beteende och fält-

kännetecken krävdes för en säker artbestämning. Exempelvis var honor av flicksländor bristfälligt illustrerade. Utbredningskartor och fynduppgifter blev också snabbt inaktuella då skaror av trollsländeskådare upptäckte nya förekomster.

Det ökade intresset har också lett till att nya trollsländearter för Sverige har upptäckts under senare år. Dessa arter var inte avbildade i någon av de ovan nämnda böckerna. Lösningen för den vetgiriga var att inhandla "Field Guide to the Dragonflies of Britain and Europe" skriven av Dijkstra och med fantastiska teckningar av Lewington. Den är outhärlig, även om du bara skådar på hemmaplan.

Trollsländor har alltså begåvats med flera moderna fälthandböcker för skådare under senare år. Behövs då verkligen ytterligare en? Svaret är otvivelaktigen ja! Den "Svenska trollsländeguiden – en fälthandbok" är starkt omarbetad efter den engelska förlagan "Britain's Dragonflies" (av Dave Smallshire och Andy Swash). Författaren Magnus Billqvist, förläggaren Eric Hirschfeld med flera är att gratulera till en synnerligen informativ, pedagogisk och inte minst vacker bok.

Det som främst skiljer denna från tidigare fältbestämningsböcker är att alla arter illustreras med utsökta fältfotografier. En art beskrivs på varje uppslag och totalt avhandlas 72 arter samt, kortfattat, ytterligare åtta arter som kan tänkas dyka upp i Sverige i framtiden. Bokens titel förvånar lite grann. Nu när alla arter i Norden finns med, utbredningskartor visar hela Norden och namn anges på grannländernas språk; varför i hela världen inte kalla boken "Nordiska trollsländeguiden"?

Den fylliga artöversikten med detaljillus-

trationer i bokens inledning ger en helt perfekt överblick av karaktärer att fokusera på för en säker artbestämning. Men det jag saknar hos alla moderna fältbestämningsböcker är att alla arter avbildas samlat på några uppslag. Om man frilägger trollsländorna och placerar dem tillsammans ges en snabb överblick som underlättar den första förvirringen för nybörjaren. Nationalnyckeln har använt sig av denna teknik på ett framgångsrikt sätt.

Artuppslagen är en fröjd för ögat och pedagogiskt uppställd. Texten på vänster sida är uppdelad i fältbestämning samt uppträdande och förekomst. Fokus är verkligen på bestämning i fält och hur man skiljer arten från snarlika trollsländor. Många praktiska tips för att finna arten ges under uppträdande och förekomst. I sidmarginalen får du snabb info om utbredning, flygtid, längd, detaljillustrationer och förväxlingsrisker. Exemplariskt! Höger sida ägnas helt och hållet till fältfotografier. Med hjälp av bildredigeringsprogram har samma bakgrund använts till flera olika individer. Det är professionellt gjort men ibland kan en alltför virrig bakgrund bli störande för ögat. Men det är en randanmärkning.

Vad jag förstår hade den brittiska förlagan en illustrerad nyckel till larver. Synd att den togs bort! Sådan information skulle verkligen vara värdefull! Av oklar anledning är artlistan i slutet uppställd i bokstavsordning och inte i systematisk ordning. Pärmens är alltför styv för att hålla flera fältsäsonger. Jag hoppas och tror att den första upplagan säljer slut snabbt och att några av dessa saker kan åtgärdas till nästa.

Bo Söderström